

Fund af småsommerfugle fra Danmark i 2013 (Lepidoptera)

Otto Buhl, Per Falck, Ole Karsholt, Knud Larsen & Flemming Vilhelmsen.

Buhl, O., P. Falck, O. Karsholt, K. Larsen & F. Vilhelmsen: Records of Microlepidoptera from Denmark in 2013 (Lepidoptera).

Ent. Meddr. 82: 71-92. Copenhagen, Denmark 2014. ISSN 0013-8851.

This article reports and comments on interesting Danish Microlepidoptera collected in 2013 and include remarkable findings from previous years. The classification and nomenclature follow the Danish checklist (Karsholt & Stadel Nielsen, 2013). Eight species are reported as new to the Danish fauna: 1) *Phyllonorycter issikii* (Kumata, 1963) (Gracillariidae): numerous larvae in leaf mines of *Tilia* and one adult were found in the island of Bornholm; 2) *Semioscopis strigulana* (Denis & Schiffermüller, 1775) (Depressariidae): two specimens were caught in light traps during April in Bornholm; 3) *Pancalia nodosella* (Bruand, 1851) (Cosmopterigidae): five specimens collected between 1973 and 1981 were found misidentified as *P. schwarzeella* (Fabricius), all from the North-western Jutland; 4) *Coleophora ornatipennella* (Hübner, 1796) (Coleophoridae): one specimen was collected in a light trap in Lolland; 5) *C. jaernaensis* Björklund & Palmqvist, 2002 (Coleophoridae) and 6) *C. expressella* Klemensiewicz, 1902 (Coleophoridae): one specimen of each were collected in light traps in Bornholm; 7) *Stenoptilia inopinata* Bigot & Picard, 2002 (Pterophoridae): three specimens were collected in light traps in two localities in Bornholm. The identification of this species is considered tentative, and 8) *Cydalima perspectalis* (Walker, 1859) (Crambidae): one specimen was photographed at light near Copenhagen, and numerous larvae were subsequently found in plant nurseries in North-eastern Zealand. Two species are moved from the observation list (Buhl *et al.*, 2010) into the Danish check list: *Syncopacma polychromella* (Rebel, 1902) (Gelechiidae) which was found in one specimen in Lolland in 1998, and *Pammene herrichiana* (Heinemann, 1854) (Tortricidae) which is now considered distinct from *P. fasciana* (Linnaeus, 1758). There are constant differences in the form of the valva in the male genitalia of the two species, whereas we only found subtle differences in the female genitalia.

The total number of Danish Gracillariidae is now 89, Depressariidae 50, Cosmopterigidae 11, Gelechiidae 179, Coleophoridae 123, Tortricidae 390, Pterophoridae 47 and Crambidae 124. This results in a total of 1596 species of Microlepidoptera found in Denmark. The total amount of Macrolepidoptera recorded from Denmark is 965, bringing the number of Danish Lepidoptera to a total of 2561 species.

Correspondance to: Småsommerfuglelisten, Zoologisk Museum, Universitetsparken 15, DK-2100 København Ø, Danmark (e-mail: okars-holt@snm.ku.dk).

Denne oversigt over fund af nye, sjældne og biologisk eller faunistisk set interessante småsommerfugle er udarbejdet efter de samme retningslinjer som de 34 foregående artslistes publiceret i Entomologiske Meddelelser.

Vejret i 2013 var samlet set lidt køligere og mere tørt end normalt og med et lille overskud af sol.

Danmarks årsmiddeltemperatur for 2013 blev 8,4°C, hvilket er 0,7°C over normalgenemsnittet (7,7°C) beregnet over perioden 1961-90, men 0,4°C koldere end den seneste 10-års periode (8,8°C i perioden 2001-2010).

Siden 2001, har årsmiddeltemperaturen for Danmark som helhed set således ud:

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
8,2	9,2	8,7	8,7	8,8	9,4	9,5	9,4	8,8	7,0	9,0	8,3	8,4

De landsdækkende temperaturmålinger i Danmark startede i 1874. Rekorden for det varmeste år er fra 2007 med 9,5°C. Det koldeste år var 1879 med 5,9°C. Der har været mange varme år i det nye årtusind, specielt de tre meget varme år 2006, 2007 og 2008, der er de varmeste, der overhovedet er registreret i Danmark.

Med 2013 varmere end normalt i forhold til 1961-90 er det en kendsgerning, at ud af de seneste 26 år i Danmark, har 23 været varmere end gennemsnittet for perioden 1961-90 (7,7°C). Kun 1993, 1996 og 2010 har været koldere. Siden 1870'erne er temperaturen i Danmark steget med omkring 1,5°C.

Vinteren 2012-2013 var lang og kølig.

Foråret blev det koldeste siden 1996 med mange frostdøgn samt det 9. solrigeste siden 1920. Marts og april var de koldeste måneder i henholdsvis 25 og 26 år.

Sommeren 2013 blev den tørreste siden 1996 og med 716 soltimer den 8. solrigeste siden 1920. Juni var lidt køligere i forhold til perioden 2001-2010 og med kun et enkelt sommerdøgn. Juli blev den 4. tørreste og næst solrigeste juli med mange sommerdage. August bød i starten på de første tropedøgn og en landsdækkende varmebølge og var den tørreste august siden 2003.

I efteråret 2013 blev sæsonens første frost registreret allerede sidst i september. Solen skinnede i efteråret 296 timer, og vi skal kun tilbage til efteråret 2012 med 252 soltimer for at finde et mere solfattigt efterår, ellers har alle efterår siden 2001 været mere solrige. Et intenst regnvejr med torden ramte især Nordjylland, Sjælland og Bornholm den 13.-14. oktober.

To klasse-4 stormlavtryk passerede Danmark på kort tid. Den 1. orkan, 'Allan' den 28. oktober var en hidsig hurtigløber især i Syddanmark med intens lavtryksudvikling. En usædvanlig orkan med DK-rekord i både middelvind 38,7 m/s. og vindstød - fx på Als ved Kegnæs Fyr med 53,5 m/s.

December. Den 2. orkanagtige, men mere langvarige nordvestenstorm, 'Bodil' rasede 5.-6. december med store oversvømmelser til følge. Det laveste tryk blev målt til 965,7 hPa ved Skagen. December 2013 blev den 2. varmeste med 5. mindste antal frostdøgn. Mange steder blev der endog registreret to cifrede plus-grader den 24. december, der også blev den varmeste dag i december 2013.

Vi kan i denne liste berette om 8 arter, der er nye for den danske fauna: 1) *Phyllonorycter issikii* (Kumata, 1963) (Gracillariidae), 2) *Semioscopis strigulana* (Denis & Schifferrüller, 1775) (Depressariidae), 3) *Pancalia nodosella* (Bruand, 1851) (Cosmopterigidae), 4) *Coleophora ornatipennella* (Hübner, 1796), 5) *C. jaernaensis* Björklund & Palmqvist, 2002 og 6) *C. expressella* Klemensiewicz, 1902 (Coleophoridae), 7) *Stenoptilia inopinata* Bigot & Picard, 2002 (Pterophoridae) og 8) *Cydalima perspectalis* (Walker, 1859) (Crambidae). Desuden overfører vi *Pammene herrichiana* (Heinemann, 1854) (Tortricidae) fra observationslisten til hovedlisten over danske sommerfugle, fordi vi nu kan fremlægge tilstrækkelig dokumentation for, at den skal have status som art. Også *Syncopacma polychromella* (Rebel, 1902) (Gelechiidae) overføres fra observationslisten til hovedlisten, idet vi – i lyset af en række fund fra vore nabofaunaer – anser det for sandsynligt, at det danske fund fra 1998 skyldes migration.

Antallet af danske Gracillariidae er nu 89, Depressariidae 50, Cosmopterigidae 11, Gelechiidae 179, Coleophoridae 123, Tortricidae 390, Pterophoridae 47 og Crambidae 124. Det samlede antal Microlepidoptera (familierne Micropterigidae–Zygaenidae + Pyralidae–Crambidae) fundet i Danmark er nu 1596. Der blev i 2013 ikke tilføjet arter til listen over danske Macrolepidoptera (Bech *et al.*, 2014), der nu omfatter 965 arter. Der er således kendt 2561 sommerfuglearter fra Danmark. Antallet af danske arter er nu korrekt justeret i forhold til kataloget (Karsholt & Stadel Nielsen, 2013).

Med den nye danske sommerfugle-fortegnelse observationslisten blevet udvidet fra kun at omfatte arter, hvis faunistiske status i Danmark er uafklaret, til også at omfatte arter, hvis taxonomiske status er uafklaret. Med ændringerne omtalt i listen nedenfor er der nu 12 arter af sommerfugle på førstnævnte og 10 arter på sidstnævnte.

Der blev i 2013 rapporteret 43 nye distriktsfund, hvilket er på niveau med de to foregående år. Vi beretter desuden om følgende fund af særlig interesse: af *Bryotropha basaltinella* (Zell.), der i 2011 blev fundet som ny for Danmark i et eksemplar fra NEZ: Vanløse, blev der i 2012 fundet yderligere 7 stk. samme sted samt et eksemplar i Vestjylland; af *Platyptilia nemoralis* Zell., der kun var fundet i to eksemplarer på Falster, blev der fundet yderligere ét på Bornholm; af *Marasmarcha lunaedactyla* (Hw.), der i 2010 blev fundet som ny for Danmark i et eksemplar fra Bornholm, blev der fundet yderligere et eksemplar på Lolland; af *Lozotaeniodes formosana* (Fröl.), der var kendt i to eksemplarer fra NEZ: Vanløse, blev der ud over endnu tre eksemplarer samme sted fanget ét stk. i Sønderjylland; af *Aethes triangulana* (Tr.), der blev fundet ny for Danmark i 2012, blev der fanget endnu et eksemplar på en anden lokalitet på Bornholm; af *Sciota fumella* (Ev.), der blev fundet ny for Danmark på Bornholm i 2011, blev der fanget yderligere nogle eksemplarer på denne ø samt ét stk. på Møn; af *Aglossa caprealis* (Hb.), der tidligere var kendt i to eksemplarer, blev der fundet yderligere et eksemplar på en anden lokalitet i København; af *Chilo luteellus* (Motsch.), der var kendt i et eksemplar fra WJ: Blåvand, blev der fanget endnu et eksemplar samme sted. Den meget sjældne migrant *Uresiphita gilvata* (F.) blev i 2013 fundet i to eksemplarer. Herudover blev en række sjældnere arter, der er under udbredelse i disse år, fundet på nye lokaliteter. Det gælder bl.a. *Adela violella* (D. & S.), *Monochroa divisella* (Dgl.), *Aethes fennicana* (Her.), *Cochylis roseana* (Hw.), *Diasemia reticularis* (L.) og *Catoptria verellus* (Zinck.).

I lighed med de foregående år bringer vi i tabel 1 en oversigt over (især) migrerende pyralider, der er indberettet fra automatiske lysfælder – og kun fra disse fælder, idet øvrige indberetninger om de pågældende arter er ret sporadiske. Sådanne ‘træksommerfugle’ omtales kun i listen, hvis de repræsenterer nye distriktsfund, eller hvis der er tale om særligt sjældne arter.

Tabel 1. Pyralider rapporteret fra automatiske lysfælder i Danmark 2013.

Table 1. *Pyralidae* recorded from automatically operating light traps in Denmark 2013.

Pyralidae	SJ	EJ	WJ	NWJ	NEJ	F	LFM	SZ	NWZ	NEZ	B	I alt
<i>Aphomia zelleri</i> (Joan.)	4						49				41	94
<i>Oncocera semirubella</i> (Sc.)	18	659	12				61	32		1222	80	2084
<i>Myelois circumvoluta</i> (Fourc.)	4	3			1		12	30	1	6	95	152
<i>Euchromius ocella</i> (Hw.)												0
<i>Crambus heringiellus</i> H.-S.											10	10
<i>Catoptria verellus</i> (Zinck.)							32		30		139	201
<i>Schoenobius gigantella</i> (D. & S.)	15	1	4			1	122	4	2		4	153
<i>Cynaeda dentalis</i> (D. & S.)							1	10			7	18
<i>Evergestis extimalis</i> (Sc.)	1	2	1				36	126		21	200	387
<i>Evergestis aenealis</i> (D. & S.)							2	5			13	20
<i>Udea ferrugalis</i> (Hb.)	18		14				6	3			8	49
<i>Loxostege turbidalis</i> (Tr.)												0
<i>Loxostege sticticalis</i> (L.)	10	1			1		13	9		12	204	250
<i>Pyrausta aerealis</i> (Hb.)							1				5	6
<i>Nascia ciliaris</i> (Hb.)		3						7	1		11	22
<i>Sitochroa palealis</i> (D. & S.)		82				1	14	5			116	218
<i>Ostrinia palustralis</i> (Hb.)								1			9	10
<i>Mecyna flavalis</i> (D. & S.)												0
<i>Palpita vitrealis</i> (Rossi)			12				14	4			14	44
<i>Nomophila noctuella</i> (D. & S.)	60	6	169		3		321	164		6	460	1189
Samlet registrering	130	757	212	0	5	2	684	400	34	1267	1416	4907
Antal fældeindberetninger i alt	9	9	40		18	3	37	18	4	9	28	175

Sammenskrivningen af alle tidligere lister over fund af småsommerfugle siden tillægget til C. S. Larsens fortegnelse (1927) er nu blevet opdateret (Buhl *et al.*, 2014), således at den også indeholder oplysningerne fra 2012-listen (Buhl *et al.*, 2013). Formålet med disse årlige lister er at publicere fund af nye, sjældne og biologisk eller faunistisk set interessante småsommerfugle. Det grundlæggende kriterium for udvælgelsen af fund til listen er, at disse skal indeholde nye oplysninger. Derfor gentages fund af sjældnere arter fra allerede kendte lokaliteter kun i mindre omfang. Herved adskiller småsommerfuglelisterne sig fra den årlige fundlister over Macrolepidoptera, der publiceres som tillæg til *Lepidoptera* (Bech *et al.*, 2014). Nye distriktsfund skal verificeres af en af listens forfattere.

Den systematiske opdeling, rækkefølgen, nomenklaturen, forkortelser af autornavne samt opdelingen af Danmark i distrikter følger den nyeste danske sommerfuglefortegnelse (Karsholt & Stadel Nielsen, 2013). Fund af præimaginale stadier medtages kun, hvis der foreligger klækket materiale. Navne på planter følger "Dansk flora" (Frederiksen *et al.*, 2006). Forkortelserne ECKU og ZMUC henviser henholdsvis til Ecological Center, Kiel University, Germany og Zoologisk Museum, København.

Lokalitetsangivelserne følger Miljøministeriets "Find et sted" (<http://kmswww3.kms.dk/kortpaanettet/findetsted.htm>), således at de i forbindelse med distriktsangivelserne kan findes entydigt på denne internetside. Småsommerfuglelisten er et kollektivt produkt, men i de tilfælde, hvor enkeltpersoner har leveret grundige kommentarer til

en art, anføres de ansvarliges navne i parentes efter kommentarerne, på samme måde som finderne angives i parentes efter de enkelte fund.

Næste årsliste vil blive udarbejdet efter de samme retningslinjer. Indberetninger om fund af småsommerfugle fra 2014 bedes sendt på email til en af forfatterne senest i forbindelse med Entomologisk Årsmøde. Vi anmoder om at få tilsendt oplysning om interessante fund, idet det ikke er muligt for os at gennemgå alle fund, der indberettes på internetsider (fx www.lepidoptera.dk/bugbase eller www.fugleognatur.dk).

NEPTICULIDAE

Stigmella nylandriella (Tgstr.). LFM: PF95 Bøtø Plantage, antal la. 10.x.2013, *Sorbus aucuparia* (almindelig røn) (P. Szyska).

HELIOZELIDAE

Heliozela resplendella (Stt.). NWZ: PG47 Bjergsted, 1 la. 16.ix.2013, *Alnus* (El) (K. Gregersen).

ADELIDAE

Nemophora minimella (D. & S.). SJ: MG92 Fårmandsbjerg, 1 stk. 17.vii.2013 (E. Palm). **1. fund fra SJ efter 1959.**

Adela violella (D. & S.) SZ: PG80 Ornebjerg, 2 stk. fotograferet 11.vii.2013 (S. Haarder). **Ny for SZ.**

TISCHERIIDAE

Coptotriche marginea (Hw.). B: VA99 Sømarken, 2 stk. 4.viii. og 22.viii.2013, la. i antal 12.x.2013, *Rubus fruticosus* (brombær) (P. Falck). **Ny for B.**

PSYCHIDAE

Bacotia claustrilla (Brd.). NEZ: UB47 København Ø, 1 stk. 19.vi.-1.vii.2013 (O. Karsholt).

TINEIDAE

Nemapogon granella (L.). SJ: MF89 Sdr. Sejerslev, 1 stk. 2.ii.2013 (indendørs) og 1 stk. 8.vi.2013 (E. Palm).

Nemapogon inconditella (Lucas). EJ: PH58 Anholt, flere stk. 2013, på feromon (S. Kjeldgaard).

Nemapogon fungivorella (Ben.). EJ: PH58 Anholt, 1 stk. 11.vi.2013 (S. Kjeldgaard).

Nemapogon falstriella (BH.). SZ: PG33 Korsør Skov, enkelte 26. og 28.vii.2013 (K. Gregersen).

Tinea steueri Pet. LFM: PF46 Kramnitse, 1 stk. 3.-11.vi.2013 (F. Vilhelmsen), Korselitse Østerskov, 1 stk. 12.vi.2013 (S. B. Christensen).

ROESLERSTAMMIIDAE

Roeslerstammia erxlebelli (F.). SJ: MF89 Sdr. Sejerslev, 1 stk. 8.viii.2013 (E. Palm); F: NG93 Odense, Kohave Landkilddegård, 8 stk. 6.viii.2013 (O. Buhl, L. Jensen, N. Lykke); SZ: PG64 Sorø, 1 stk. 15.viii.2013 (K. Gregersen). **Ny for F.**

GRACILLARIIDAE

Caloptilia azaleella (Brants). NWZ: PG37 Kalundborg, antal la. 12.ix.2013, *Rhododendron japonicum* (japansk azalea) (U. Seneca). **Ny for NWZ.**

Caloptilia falconipennella (Hb.). NEZ: UB47 Vanløse, 1 stk. 28.vii.2013 (F. Vilhelmsen).

Caloptilia hemidactylella (D. & S.). NWZ: PG27 Røsnæs, 6 stk. 27.vii.-7.viii. 2013, antal la. 23.ix.2013, *Acer campestre* (navr) og *A. plantanoides* (spids-løn) (U. Seneca). **Ny for NWZ.**

Leucospilapteryx omissella (Stt.). NWZ: PG27 Røsnæs, 1 stk. 6.viii.2013 (U. Seneca). **Ny for NWZ.**

Phyllonorycter corylifoliella (Hb.). SJ: MF79 Tingdal Plantage, 1 stk. 30.v.2013 (E. Palm).

Phyllonorycter apparella (HS.). B: WB00 Grisby, flere la. og pu. 25.vii., *Populus tremula* (bævreasp), WB00 Nexø, flere la. og pu. 25.vii., *Populus tremula* (bævreasp), WB00 Malkværn, 2 pu. 26.vii.2013, *Populus tremula* (bævreasp) (P. Falck).

Phyllonorycter hilarella (Zett.). SJ: NF27 Kollund Skov, 1 stk. 30.v.2013 (E. Palm). **Ny for SJ.**

Phyllonorycter acerifoliella (Zell.). B: VB82 Sandvig, la. i antal 12.x.2013, *Acer campestre* (navr) (P. Falck). **Ny for B.**

Phyllonorycter issikii (Kumata). B: WB00 Nexø, antal la. 6.-14.ix.2013, *Tilia* sp. (lind), WB00 Malkværn 1 stk. 13.ix.2013, WB90 Almindingen antal la. 22.ix.2013, *Tilia* sp. (lind) (P. Falck). **Ny for Danmark.**

Arten (figs 1-2) har to former, en eftersommerform, der med sin mørke tegning er let genkendelig og ikke ligner andre danske arter, og en sommerform, der er mere gyldenbrun og derved kan ligne *P. corylifoliella* (Hübner, 1796), men *issikii* har mere sort iblandning i forvingerne, især langs randen. Det skal bemærkes, at man også kan se enkelte af sommerformen om efteråret.

Genitalierne afbildes af Bengtsson (2011).

Larven lever i en undersidig rynkemine på *Tilia* sp. (lind), der er meget tydelig, når larven er fuldvoksen. Der er to generationer årligt, og larven kan findes i juni og igen fra sidst i august til først i oktober – der er flest i sidste halvdel af september. Sommerfuglen flyver i juli og igen fra midt i september overvintrende til maj.

P. issikii er beskrevet fra Japan så sent som 1963. Siden har arten bredt sig kraftigt mod vest; allerede få år efter de første fund, blev den konstateret på det asiatiske fastland (Chabarovsk og Korea), dernæst blev den fundet i omegnen af Moskva (1977). Fra vore nærmeste omgivelser kan nævnes Finland (2002), Estland (2003), Litauen (1997), Polen (1999), Tyskland (2001), Holland (2009), Belgien (2009) (Bengtsson, 2011, Lepi-forum, 2014), og den kendes nu fra det meste af Europa.

De første danske fund af *issikii* blev gjort i et område, hvor arten er blevet eftersøgt uden held de seneste ti år.

Phyllonorycter issikii (Kumata, 1963) placeres i den danske fortegnelse (Karsholt & Stadel Nielsen, 2013: 19) efter *P. esperella* (Goeze, 1783). (P. Falck).

Figs. 1-2. *Phyllonorycter issikii* (Kumata). Fig. 1. Danmark, B: Nexø, la. 10.ix.2013. Han, 7 mm.
Fig. 2. Danmark, B: Almindingen, la. 22.ix.2013. Han, 7 mm.

YPONOMEUTIDAE

[*Zelleria oleastrella* (Mill.)]. B: WB00 Nexø, la i antal 4.viii.2013, *Olea europaea* (oliven) (P. Falck); NEZ: UB36 Vallensbæk, la. i antal 25.viii.2013, *Olea europaea* (oliven) (P. Falck). Indslæbt art.

Argyresthia goedartella (L.). En markant form (f. *literella* (Haworth, 1828)) fra NEZ: UC32 Gilbjergghoved, 20.-28.vii.2007 (F. Vilhelmsen) afbildes på fig. 3.

Fig. 3. *Argyresthia goedartella* f. *literella* (Haworth, 1828). Danmark, NEZ: Gilbjergghoved, 20.-28.vii.2007. Han, 12 mm.

GLYPHIPTERIGIDAE

Digitivalva reticulella (Hb.). SZ: PG42 Boeslunde, i antal 26.vii.2013 (K. Gregersen).

Acrolepia autumnitella Curt. F: PG04 Lunde Bro, Risinge, 1 stk. 21.ix.2013 (O. Buhl, J. Holmkvist).

PRAYDIDAE

[*Prays citri* (Mill.)]. NEZ: UB47 København, Botanisk Have, 1 stk. 18.-30.vi., 1 stk. 22.vii.-13.viii., 1 stk. 22.viii.-3.ix.2013 (O. Karsholt). Indslæbt art (se Buhl *et al.*, 2001).

BEDELLIIDAE

Bedellia somnulentella (Zell.). NEZ: UB47 København, Botanisk Have, 1 stk. 22.vii.-13.viii.2013, NEZ: UB47 København Ø, 1 stk. 28.viii.-10.ix.2013 (O. Karsholt).

LYONETIIDAE

Lyonetia prunifoliella (Hb.). NEZ: UB47 Vanløse, 1 stk. 21.-26.vii.2013 (F. Vilhelmsen), UC32 Gilbjerg Hoved, 1 stk. 16.-26.ix.2013 (F. Vilhelmsen). **Ny for NEZ.**

OECOPHORIDAE

Bisigna procerella (D. & S.). NWJ: MJ70 Hundborg, 1 stk. 29.vii.2013 (H. N. Christensen). **Ny for NWJ.**

Eratophyes amasiella (HS.). EJ: NH72 Åbyhøj, 1 stk. 5.vii.2013 (S. B. Christensen); SZ: PG33 Korsør Skov, 1 stk. 28.vii.2013 (K. Gregersen).

DEPRESSARIIDAE

Semioscopis strigulana (D. & S.). B: WB00 Årsdale, 1 stk. 16.iv.2013, VA99 Sømarken, 1 stk. 17.iv.2013 (P. Falck). **Ny for Danmark.**

Arten (fig. 4) er stor og har et vingefang på 26-30 mm. Den har ingen egentlig vingetegning, men er alligevel let kendelig. Den ligner *S. avellanella* (Hübner, 1793) mest, men denne er en smule mindre og har næsten altid tydelig rodstreg - selv hos svagt tegnede eksemplarer. Palperne og især endeledet er tydeligt kortere hos *avellanella* end hos *strigulana*. Der er også en overfladisk lighed med *Diurnea fagella* (Denis & Schiffermüller, 1775), der imidlertid har tydelige lyse mellemlinjer og sort tegning.

Genitalierne er afbildet hos Hannemann (1995).

Biologien er dårlig kendt, men alle steder i litteraturen (Palm, 1989; Hannemann, 1995 etc.) angives arten at være knyttet til *Populus tremula* (bævreasp). Schütze (1931) omtaler dog, at larven er fundet mellem sammenspundne blade på *P. tremula* (bævreasp) i juni-juli af Rössler og Wocke. Flyvetiden varierer med forårets komme, men arten findes i vore omgivelser oftest sidst i marts til slutningen af april.

S. strigulana er udbredt i Skandinavien, Melle- og Østeuropa og findes nærmest i Norge, Sverige, Finland, Estland, Letland, Litauen, Polen og Tyskland. Den mangler længst mod vest: Holland, Belgien og England.

Fig. 4. *Semioscopis strigulana* (D. & S.). Danmark, B: Årsdale, 16.iv.2013. Han, 29 mm.

De danske eksemplarer er taget i lysfælder, og de er sandsynligvis tilflyvere fra syd, idet vejret var præget af meget varm sydlig vind omkring fangsttidspunktet.

Semioscopis strigulana (Denis & Schiffermüller, 1775) placeres i den danske fortegnelse (Karsholt & Stadel Nielsen, 2013: 22) efter *S. steinkellneriana* (Denis & Schiffermüller, 1775). (P. Falck).

Agonopterix purpurea (Hw.). NEJ: NJ51 Gug, 1 stk. 2.iv.2013 (K. Jensen). **Ny for NEJ.**

Depressaria douglasella Stt. B: WB00 Grisby, 1 stk. 20.ix.2013 (P. Falck).

COSMOPTERIGIDAE

Pancalia nodosella (Brd.). NWJ: MJ92 Bjerget v. Frøstrup, 1 stk. 23.v.1974, MJ93 Lild, 3 stk. 25.v.1975 (G. Pallesen, det. N. Savenkov, coll. ECKU). NEJ: NJ78 Skiveren, 1 stk. 6.vi.1981 (H. K. Jensen, coll. ZMUC). **Ny for Danmark.**

Arten (figs 5-6) ligner mest *P. schwarzella* (F.), men adskiller sig især ved, at det inderste metalskinnende tværbånd på forvingen når helt ned til randen (hos *P. schwarzella*

Figs. 5-6. *Pancalia nodosella* (Brd.). Danmark, NWJ: Lild, 25.v.1975. Fig. 5, han. Fig. 6, hun.

når dette bånd kun næsten ned til randen). Desuden er den lille plet nær randen midt på forvingen mindre hos *P. nodosella*, og hos hunnen af *P. nodosella* er antennerne tykkere end hos *P. schwarzella*. Den tredje art i slægten, *P. leuwenhoekella* kan kendes på, at det inderste metalskinnende tværbånd på forvingen er delt i to, samt at også hannens antenner har et hvidt felt før spidsen (hos de to andre *Pancalia*-arter gælder dette kun hunnens antenner, mens disse hos hannerne er ensfarvet mørke).

Genitalierne afbildes hos Koster & Sinev (2003).

Larven lever på *Viola tricolor* spp. *curtisii* (klit-stedmoderblomst) i juni-juli. Først minerer den bladstilk, og derefter laver den en uregelmæssig flademine. Undertiden minerer den også blomsterstænglen, hvor den laver en lang, uregelmæssig, hvid gang. I sidste stadie borer larven sig ind i stænglen. Den røber sin tilstedeværelse ved gulligbrune ekskrementer i et bladhjørne samt ved et hvidt spind, der går ned i jorden. Herfra be- gnaver larven barken af værtsplantens rod, hvilket får planten til at visne. Forpupningen foregår i jorden i et tæt spind dækket af sand. Sommerfuglen flyver om dagen fra anden halvdel af april til begyndelsen af juni. De to andre *Pancalia*-arter laver så vidt vides ikke bladminer (Koster & Sinev, 2013). Biotopen i Nordeuropa er klitter; sydpå forekommer den også i bjergene.

P. nodosella er udbredt i Mellem- og Sydeuropa og videre til Centralasien. Nordpå er den fundet i Holland og Letland, så de danske fund udgør artens nordgrænse.

De danske eksemplarer er mere end 30 år gamle, og de har været fejlbestemt som *P. schwarzella*, hvilket først blev opdaget af Nikolay Savenkov. En efterfølgende gennemgang af et stort dansk materiale af *Pancalia* afslørede kun ét yderligere eksemplar.

Pancalia nodosella (Bruand, 1851) placeres i det danske fortegnelse (Karsholt & Stadel Nielsen, 2013: 23) efter *P. schwarzella* (Fabricius, 1798). (O. Karsholt).

Cosmopteryx lienigiella Zell. SJ: MF79 Emmerlev Klev, 1 stk. 21.vii.2013 (E. Palm).

GELECHIIDAE

Syncopacma polychromella (Rbl.). LFM: PF77 Holmeskov Dyrehave, 1 stk. 8.vi.1998 (P. Falck, G. Jeppesen). **Ny for Danmark.**

Det danske eksemplar af arten (fig. 7) er tidligere meldt (Buhl *et al.*, 1999). Eksemplaret blev betragtet som tilfældig indslæbt på trods af, at dyret blev taget i en periode med tydelig migrationsaktivitet; bl.a. blev der fanget 16 eksemplarer af vikleren *Eucosma metzneriana* (Treitschke, 1830) i det sydøstlige Danmark. Det har imidlertid vist

Fig. 7. *Syncopacma polychromella* (Rbl.). Danmark, LFM: Holmeskov Dyrehave, 8.vi.1998, Han, 9 mm.

sig, at *polychromella* lejlighedsvis optræder som migrant, hvorfor den overflyttes fra observationslisten til den danske artsliste. I 2009 blev der således, i slutningen af maj og begyndelsen af juni, observeret et stort træk af arten: Frankrig, Las Descargues, 14 stk. i lysfælde - ny for Frankrig (Lotmoths, 2014); Irland, 1 stk. på sydkysten - ny for Irland (Bryant, 2009); England, flere stk. i den sydlige del - tidligere fundet i to eksemplarer i 1952 og et i 1999, som blev betragtet som indslæbte (Kimber, 2014) og Norge, Kristiansand, 1 stk. - ny for Norge (Aarvik, pers. med.).

S. polychromella er udbredt i Sydeuropa: Spanien, Portugal, Malta, Italien, Grækenland samt Afrika, Mellemøsten, Madeira og De Kanariske Øer. Arten er desuden fundet i Frankrig, Østrig i 1997 og 2003 (Huemer, 2013), Kroatien, Makedonien, Tjekkiet, Irland, England, Holland, Norge samt den østlige del af Rusland.

Arten er nem at kende. Genitalierne er afbildet hos Elsner *et al.* (1999). Det danske eksemplar er taget på lys.

Biologien er tilsyneladende ukendt. (P. Falck).

Dichomeris atacella (Zell.). LFM: PF36 Vindeholme Strand, 1 stk. 20.vii.2013 (P. Szy-ska).

Bryotropha basaltinella (Zell.). WJ: MG45 Oksby, 1 stk. 8.-16.viii.2013 (P. Falck, V. Hansen); NEZ: UB47 Vanløse, 4 stk. 26.vii.2013 (P. Falck), 2 stk. 29.vii.2013 (F. Vilhelmsen), 1 stk. 5.viii.2013 (K. Gregersen). **Ny for WJ.**

Ptocheuusa inopella Hein. B: VB91 Melsted, 1 stk. 7.vi.2013 (P. Falck).

Monochroa divisella (Dgl.). LFM: UA39 Mandemærke, 1 stk. 20.vi.-3.vii.2013 (O. Karsholt); B: VA99 Sømærken, 1 stk. 30.vi.2013 (P. Falck).

Chionodes lugubrella (F.). B: WA09 Dueodde, 1 stk. 25.vi.2013 (P. Falck).

Chionodes ignorantella (HS.). WJ: NH04 Høgild, 1 stk. 30.vi.2009 (J. S. Nielsen).

Gelechia sestertiella HS. EJ: NH72 Åbyhøj, 1 stk. 27.vii.2013 (S. B. Christensen). **Ny for EJ.**

Scrobipalpa salicorniae (Her.). F: PG23 Sprogø, Center vest, 25.-31.vii.2013 (O. Buhl, L. Jensen); B: VA99 V. Sømærken, 1 stk. 28.vii.2013 (P. Falck).

Caryocolum proxima (Hw.). B: WB00 Malkværn, 1 stk. 23.vii.2013, WB00 Årdsdale, 1 stk. 17.viii.2013 (P. Falck).

Caryocolum fraternella (Dgl.). SJ: MG91 Lindet Skov, 1 stk. 16.vii.2013, MF89 Sdr. Sejer-slev, 1 stk. 26.vii.2013 (E. Palm). **Ny for SJ.**

BATRACHEDRIDAE

Batrachedra pinicolella (Zell.). SJ: MG91 Lindet Skov, 1 stk. 16.vii.2013 (E. Palm). **Ny for SJ.**

COLEOPHORIDAE

Coleophora niveicostella Zell. F: NF97 Ærø, Trappeskov Klint, 5 la. 11.v.2013, *Thymus serpyllum* (smalbladet timian) (N. Lykke).

Coleophora conspicuella Zell. F: NF97 Ærø, Trappeskov Klint, antal la. 11.v.2013, *Centaurea jacea* (almindelig knopurt) (N. Lykke).

Coleophora ornatipennella (Hb.). LFM: PF46 Kramnitse, 1 stk. 5.-14.vii.2013 (F. Vilhelmsen). **Ny for Danmark.**

Arten (fig. 8) er med et vingefang på 18-22 mm blandt de største *Coleophora*-arter, vi har i Danmark. De fleste *Coleophora*-arter i Danmark er ret anonyme i farve og tegning, men forvingerne hos *C. ornatipennella* (Hübner, 1796) har en smuk citrongul bundfarve og ribberne er sølvfarvede; der er mange sorte skæl i den gule bundfarve især langs kanten og i vingespidsen. Bagvingerne er ensfarvede sorte. Den meget lignende *C. lixella* Zell., som er gammelkendt her i landet, er lidt mindre, og den har samme tegning og farve. Det vil i de fleste tilfælde ikke være muligt at adskille disse to arter på udseendet alene, men kun på genitalierne. Disse er afbildet hos Toll (1952) og Patzak (1974).

Æggene bliver lagt i blomsterne af *Salvia pratensis* (salvie). Her lever larven af blomsterne og frøene indtil overvintringen. Om foråret laver larven en sæk af et udhulet græsblad, og herfra minerer den bladene af forskellige græsarter. Disse får en meget karakteristisk hvidgul plet, hvor sækken har siddet. Er der mange larver sammen, bliver græstuen helt plettet og meget karakteristisk. Larven forpupper sig i begyndelsen af maj. Flyvetiden er fra slutningen af maj til begyndelsen af juli – som regel tidligere end *C. lixella*.

C. ornatipennella er udbredt i det mellemste Europa - fra Frankrig over Tyskland til Østeuropa (Letland). Desuden Italien, Grækenland og Rusland. Lokaliteten er varme, tørre, sydvendte skrænter med urter, græs og spredte buske. Det danske eksemplar blev taget i en lysfælde.

Coleophora ornatipennella (Hübner, 1796) placeres i den danske fortegnelse (Karsholt & Stadel Nielsen, 2013) efter *C. lixella* Zeller, 1849. (B. Skule og F. Vilhelmsen).

Fig. 8. *Coleophora ornatipennella* (Hb.). Danmark, LFM: Kramnitse, 5.-14.vii.2013, Han, 20 mm.

Coleophora jaernaensis Björklund & Palmqvist. B: WB00 Grisby, 1 stk. 20.vi.2013 (P. Falck). **Ny for Danmark.**

Arten (fig. 9) er vanskelig at kende. Den ligner mest *C. versurella* Zeller, 1849, men *jaernaensis* virker mere sribet med flere og mørkere skæl på forvingen, især mod vingespidsen; følehornene er desuden tydeligt ringede. De nærtstående arter *C. sternipennella* (Zetterstedt, 1839) og *C. saxicolella* (Duponchel, 1843) ligner ligeledes *jaernaensis*, men *sternipennella* er mere ensfarvet brun oftest uden striber, og *saxicolella* har ofte tydelig lys forkant.

Genitalierne er afbildet hos Björklund & Palmqvist (2002). Hos hannen findes et område på transtilla med afrundede torne; disse er mere spidse og kraftige hos *saxicolella*. Transtilla er glat hos *versurella* og *sternipennella*. Hos hunnen er der forskelle på især formen af colliculum.

En DNA-undersøgelse af det danske eksemplar, foretaget af M. Mutanen (Oulu), har vist, at *C. jaernaensis* er nærmest beslægtet med *C. versurella*.

Larven formodes at leve på *Chenopodium album* (hvidmelet gåsefod) (Björklund & Palmqvist, 2002).

Flyvetiden er fra midt i juni til sidst i juli; de fleste eksemplarer er taget på lys.

C. jaernaensis er beskrevet fra Sverige (Södermanland, Uppland og Västmanland) og Finland (Varsinais-Suomi og Etelä-Häme). Den er siden fundet i Letland og Tyskland.

Coleophora jaernaensis Björklund & Palmqvist, 2002 placeres i den danske fortegnelse (Karsholt & Stadel Nielsen, 2013: 27) efter *C. sternipennella* (Zetterstedt, 1839). (P. Falck).

Fig. 9. *Coleophora jaernaensis* Björklund & Palmqvist. Danmark, B: Grisby, 20.vi.2013. Han 12 mm.

Fig. 10. *Coleophora expressella* Klem. Finland. Han, 15 mm.

Coleophora expressella Klem. B: VA99 Sømarmen, 1 stk. 7.viii.2013 (P. Falck). **Ny for Danmark.**

Arten (fig. 10) ligner mest *Coleophora directella* Zeller, 1849, men denne har tydeligere markeret hvid forkant, og forvingen virker ikke så sribet som hos *expressella*. En sikker bestemmelse af slidte eksemplarer vil nok kræve undersøgelse af genitalierne.

Genitalierne er afbildet hos Toll (1952). Der er tydelige forskelle hos de to arter.

Larven lever i en ulden, hvidlig rørsæk på *Achillea millefolium* (almindelig røllike); den er fuldvoksen i juni. Sommerfuglen flyver i august til begyndelsen af september.

C. expressella er fundet i Norge, Sverige (sydlige og østlige del), Finland, Estland, Letland, Polen, Rusland (nordlige del), Tyskland samt Mellemeuropa. Det danske eksemplar er taget i lysfælde.

Coleophora expressella Klemensiewicz, 1902 placeres i den danske fortegnelse (Karsholt & Stadel Nielsen, 2013: 27) efter *C. directella* Zeller, 1849. (P. Falck).

MOMPHIDAE

Mompha subbistrigella (Hw.). SJ: MF89 Sdr. Sejerslev, 3 stk. 6.-10.vi.2013 (E. Palm). **Ny for SJ.**

PTEROPHORIDAE

Platyptilia nemoralis Zell. B: VB91 Melsted, 21.vi.2013 (P. Falck). **Ny for B.**

Platyptilia farfarellus Zell. B: WB00 Grisby, 1 stk. 10.viii.2013, VA99 Ø. Sømarken, 2 stk. 13.ix.2013 (P. Falck).

Stenoptilia inopinata Bigot & Picard. B: WB00 Årsdale, 2 stk. 2. og 15.viii.2013 (P. Falck), VA99 Sømarken, 1 stk. 4.viii.2013 (P. Falck). **Ny for Danmark.**

Fjermølslægten *Stenoptilia* består af en række meget ens udseende arter, hvilket har resulteret i beskrivelse af en del nye arter igennem de seneste 30 år. Argumenterne for dette har været meget små genitalforskelle samt forskellige værtsplanter og små forskelle i larvernes udseende. Der er ingen tvivl om, at nogle af disse er »gode« arter, men omvendt er flere af de beskrevne arter synonyme; se bl.a. Buhl *et al.* (2005). En revision af slægten er yderst påkrævet.

Arenberger (2005) inddeler slægten *Stenoptilia* i 5 grupper baseret på generelle forskelle i værtsplanterne og genitalierne. Begrundet i genitaliernes morfologi er det sikkert, at den nye danske art tilhører *grisescens*-gruppen. Denne karakteriseres ved, at værtsplanterne tilhører *Scrophulariaceae* (maskeblomst-familien). Hos hannerne ligger processus basalis noget længere oppe på phallus basis, og hos hunnerne er antrum tragtformet og tilspidset mod ductus bursa.

Der er meget små forskelle i genitalierne mellem de enkelte arter i gruppen. Vi har valgt at kalde den nye danske *Stenoptilia*-art for *inopinata*, da genitalierne hos de danske eksemplarer stemmer overens med Arenbergers (2005) beskrivelse og afbildninger af *inopinata*. En navneændring kan ikke udelukkes, når slægten revideres.

Arten (figs. 11-12) kan i Danmark forveksles med *S. zophodactyla* (Duponchel, 1840), der kendes på forvingens todelte midtplet, hvor den øverste er udflydende og placeret en smule nærmere vingeroden. *S. bipunctidactyla* (Scopoli, 1763) kan også forveksles med *inopinata*, der dog er mere gulligbrun og med hvidlig bagkrop. Et godt kendetegn

Figs. 11-12. *Stenoptilia inopinata* Bigot & Picard. Fig. 11. Danmark, B: Årsdale, 15.viii.2013. Han, 14 mm. Fig. 2. Danmark, B: Sømarken, 4.viii.2013. Hun, 14 mm.

er, at de yderste bagvingeflige er hvide på undersiden, mens de hos *bipunctidactyla* kun har forskellige grader af hvide skæl.

Genitalierne er afbildet hos Arenberger (2005). Der er tydelige forskelle hos de danske arter. Hos hannen findes forskellene især på formen af cucullus og processus basalis og hos hunnen især på formen af antrum.

Biologien er ukendt, men som nævnt formodes værtsplanten at tilhøre *Scrophulariaceae* (maskeblomst-familien), bl.a. nævnes *Chaenorhinum* sp. (torskemund). De danske eksemplarer er taget i lysfælder.

Udbredelsen er usikker, men *S. inopinata* angives fra England, Frankrig samt Sydeuropa og Nordafrika (Arenberger, 2005, Hart, 2011). Der er lavet DNA-undersøgelser af de danske eksemplarer foretaget af M. Mutanen (Oulu). Disse viser, at den danske *Stenoptilia*-art med sikkerhed også er kendt fra Østrig og Tyskland.

Stenoptilia inopinata Bigot & Picard, 2002 placeres i den danske fortegnelse (Karsholt & Stadel Nielsen, 2013: 29) efter *S. bipunctidactyla* (Scopoli, 1763). (P. Falck).

Stenoptilia zophodactylus (Dup.). B: VB91 Melsted, 2 stk. 7.viii. og 18.viii.2013 (P. Falck).

Marasmarcha lunaedactyla (Hw.). LFM: PF46 Kramnitse, 1 stk. 23.vii.-7.viii.2013 (K. Larsen). 2. danske fund. **Ny for LFM.**

Capperia trichodactyla (Den. & Schiff.). B: VA99 Sømarken, 1 stk. 4.viii.2013 (P. Falck).

Hellinsia distinctus (HS.). B: VB91 Melsted, WB01 Saltuna, WB00 Nordskoven, WB00 Grisby, WB00 Årsdale, WB00 Malkværn, VA99 Sømarken, WA09 Dueodde, 14 stk. 24.vii.-1.viii.2013 (P. Falck, F. Vilhelmsen).

TORTRICIDAE

Philedonides lunana (Thbg.). LFM: PG46 Kramnitse, 1 stk. 12.-24.v.2013 (K. Larsen). **Ny for LFM.**

Archips betulana (Hb.). SJ: MF79 Tingdal Plantage, 1 stk. 24.vii.2013 (E. Palm); EJ: PH58 Anholt, 1 la. 5.vi. 2012, *Myrica gale* (pors) (S. Kjeldgaard).

[*Clepsis peritana* (Clem.)]. NEZ: UB47 Søborg, 1 stk. 25.v.2013 (K. Larsen). Indslæbt art.

Lozotaeniodes formosana (Fröhl.). SJ: MF89 Sdr. Sejerslev, 1 stk. 7.viii.2013 (E. Palm); NEZ: UB47 Vanløse, 1 stk. 16.vii.2013 (F. Vilhelmsen), 2 stk. 26.vii.2013 (P. Falck). **Ny for SJ.**

Adoxophyes orana (FR.). NWJ: MJ93 Torup Klitplantage, 1 stk. 5.vii.2013 (Å. Thorup). **Ny for NWJ.**

Acleris effractana (Hb.). NWJ: MJ70 Hundborg, 1 stk. 26.viii.2013 (H. N. Christensen). **Ny for NWJ.**

Acleris cristana (D. & S.). NWZ: PG27 Vollerup Overdrev, 1 stk. 11.ix.2013 (U. Seneca); NEZ: UB36 Hundige, 1 stk. 6.v.2013 (M. Andersen).

Acleris rufana (Den. & Schiff.). B: VA99 Sømarken, 1 stk. 18.ix.2013 (P. Falck).

Aethes triangulana (Tr.). B: WB00 Grisby, 1 stk. 7.vii.2013 (P. Falck). 2. danske fund.

Aethes rutilana (Hb.). NEZ: UB47 København Ø, 1 stk. 16.-20.vii.1997, 1 stk. 20.-21. vii. 1998 (O. Karsholt), UB47 Søborg, 1 stk. 19.vii.2013 (K. Larsen).

Aethes fennicana (Her.). B: WB00 Grisby, 1 stk. 30.vi.2013 (P. Falck). **Ny for B.**

Cochylidia heydeniana (HS.). LFM: PF55 Rødbyhavn, 3 stk. 18.viii.2012 og 1 stk. 1.vi. 2013 (P. Szyska).

Cochylis roseana (Hw.). F: NG98 Odense, Kohave Landkilddegård, 1 stk. 6.viii.2013 (O. Buhl); LFM: PF95 Birkemose, 1 stk. 23.vii.-8.viii.2013 (K. Larsen); NEZ: UB47 Vanløse, 3 stk. 28.-31.vii.2013 (F. Vilhelmsen).

Phiaris dissolutana (Stange). EJ: NH72 Århus, 2 stk. 2.viii.2013 (P. E. Jørgensen).

Cymolomia hartigiana (Sax.). SJ: MF89 Sdr. Sejerslev, 1 stk. 26.vii.2013 (E. Palm). **Ny for SJ.**

Bactra suedana Bengts. SJ: NF59 Als Nørreskov, 1 stk. 25.vi.1981 (E. Palm). **Ny for SJ.**

Spilonota laricana (Hein.). En markant form fra B: WB00 Svaneke, Nordskoven, 25.vii.2013 (F. Vilhelmsen) afbildes på fig. 13.

Fig. 13. *Spilonota laricana* (Hein.). B: Svaneke Nordskoven, 25.vii.2013. Han, 14 mm.

Epinotia pusillana (Peyer.). SJ: MG91 Lindet Skov, i antal 16.vii.-8.viii.2013, MG89 Sdr. Sejerslev, 1 stk. 24.7.2013 (E. Palm); EJ: PH14 Glatved Strand, 2 stk. 1.viii.2013 (P. Falck, V. Hansen); SZ: PG42 Boeslunde, i antal, 24.-26.vii.2013 (K. Gregersen, K. Pedersen); NEZ: UB47 Vanløse, 1 stk. 2.viii.2005 (F. Vilhelmsen), UB47 København Ø, 2 stk. 2.-5.viii.2013 (O. Karsholt). **Ny for SJ og EJ.**

Epinotia cinereana (Hw.). SJ: MG91 Gasse Hede, 1 stk. 17.vii.2013 (E. Palm); F: NG84 Odense, Stige, 1 stk. 9.viii.1976, 1 stk. 4.ix.1987, 1 stk. 7.ix.1993 og 1 stk. 26.viii.1999, PF06 Gulstav Østerskov, 1 stk. 18.vii.1994, 1 stk. 9.viii.1996 (O. Buhl); NWZ: PG47 Føl-

lenslev, 1 stk. 13.vii.1977, PG47 Løgtved, 1 stk. 27.vii.1978 (E. Palm). **Ny for SJ, F og NWZ.**

Zeiraphera rufimitrana (HS.). SJ: MG91 Lindet Skov, 10 stk. 2. og 8.viii.2013 (E. Palm). **1. fund fra SJ efter 1959.**

Eucosma metzneriana (Tr.). WJ: NH04 Høgild, 1 stk. 13.vii.2010 (J. S. Nielsen). **Ny for WJ.**

Cydia conicolana (Heyl.). NWJ: NH05 Stoholm, 1 stk. 5.vi.2007 (Å. Thorup). **Ny for NWJ.**

Cydia cosmophorana (Tr.). SJ: MG91 Hønning Plantage, 1 stk. 2.viii.2013 (E. Palm).

Cydia amplana (Hb.). SJ: MF89 Sdr. Sejerslev, 1 stk. 5.viii.2013 (E. Palm); EJ: Anholt, 1 stk. 19.viii. 2013 (S. Kjeldgaard). **Ny for SJ.**

Cydia inquinatana (Hb.). SZ: PG33 Korsør Skov, 1. stk. 31.v.2013 (S. B. Christensen). **Ny for SZ.**

Pammene ignorata Kuzn. SZ: PG33 Korsør Skov, 2. stk. 31.v.2013 (S. B. Christensen); NEZ: UC32 Gilbjerg Hoved, 1 stk. 30.v.-7.vi.2013 (F. Vilhelmsen), UB47 København, Botanisk Have, 1 stk. 4.-11.vi.2013 (O. Karsholt).

Pammene herrichiana (Hein.). **Ny for Danmark.**

Arten (figs 14-15) ligner meget *P. fasciana* (Linnaeus, 1761), men adskiller sig ved, at den mørke del af forvingen er sortgrå (lysere grå hos *P. fasciana*). Desuden er den lyse del af forvingen normalt indskrænket til et afgrænset mærke midt på randen, mens dette hos *P. fasciana* går skråt ud mod forvingehjørnet. Dette ses dog også hos nogle eksemplarer af *P. herrichiana*, men den lyse farve går dog sjældent lige så langt ud mod hjørnet. Desuden er spejlet mindre tydeligt markeret end hos *P. fasciana*. *P. herrichiana* har også en vis lighed med *Epiblema sticticana* (Fabricius, 1794), men førstnævnte kan kendes på de ensfarvede mørke forvingefrynser.

Også de to arters genitalier, der afbildes af Bengtsson (2014), er meget ens, men udviser dog i hvert fald hos hannerne konstante forskelle. Hos *P. herrichiana* er den yderste del af valven (cucullus) kortere og bredere end hos *P. fasciana*. Hunnerne er vanskeligt

Figs. 14-15. *Pammene herrichiana* (Hein.). Fig. 14. Danmark, SZ: Jungshoved, 12.vi.1960. Hun, 17 mm. Fig. 15. Danmark, NEZ: Tokkekøb Hegn, la. 15.iv.1984. Han, 15 mm.

gere at adskille på genitalierne. Bengtsson (2014) anfører, at pseudo-bursa (den sæk, der ligger ved siden af bursa) er bredere hos *P. fasciana* end hos *P. herrichiana*. Det holder stik i de tilfælde, hvor denne sarte struktur kan ses i præparaterne, og også selve corpus bursae ser ud til at være større hos *P. fasciana*. Bengtsson skriver desuden, at der er forskelle i signa. Jeg synes dog, at disse varierer ganske meget, og jeg finder ikke denne karakter overbevisende. Bidzilya & Budashkin (2009) anfører yderligere små forskelle i genitalierne.

Larven af *P. herrichiana* lever om efteråret i frugter ('bøg') af *Fagus* (bøg), som den udhuler og fylder med ekskrementer (larven af *P. fasciana* er knyttet til *Quercus* (eg)). Larven overvintrer i et spind - ofte under bark på værtstræet - og forpupper sig om foråret uden at tage yderligere føde til sig. Det er uvist, om den adskiller sig fra larven af *P. herrichiana*. En stor del af de danske eksemplarer af *P. herrichiana* stammer fra larver eller pupper fundet under bøgebark om foråret. I litteraturen (fx Schütze, 1931) opgives der yderligere værtsplanter for *P. fasciana* og *P. herrichiana*, bl.a. *Acer* (Ahorn), og det kunne være interessant, om dette kunne bekræftes. Sommerfuglen flyver fra slutningen af maj til slutningen af juni, mens *P. fasciana* flyver fra først i juni til slutningen af juli. På Møn blev begge arter fanget i en lysfælde, der stod fra 1. til 4. juni.

P. herrichiana ses sjældnere end *P. fasciana*. Den er gammelkendt i Danmark, og de ældste danske eksemplarer er fra Nordsjælland i 1870'erne. Efter 1960 er den fundet på følgende lokaliteter: SJ: Kollund; EJ: Anholt, Fløjstrup, Kalø, Lisbjerg Skov, Moesgård, Rugård; NEJ: Høstemark; WJ: Husby; F: Agernæs Storskov; LFM: Blands, Hamborg Skov, Hannenov, Liselund, Lungholm, Løgnor, Mandemarke, Maltrup, Mellemskoven, Roden Skov, Tromnæs, Ulvshale, Vålse; SZ: Glænø, Højerup, Jungshoved, Knudsskov, Skibinge, Vemmetofte; NEZ: Bøllemosen, Ermelunden, Esrum, Grib Skov, Jægersborg Hegn, Nødebo, Tokkekøb Hegn, Ørholm, Vemmedrup.

Den totale udbredelse er mangelfuldt kendt pga. sammenblanding med *P. fasciana*, men den er i vore nabofaunaer i hvert fald fundet i Sverige, Tyskland, Holland og England (Bradley *et al.*, 1979). Desuden er den kendt fra Mellemeuropa og Østeuropa til Krim (Bidzilya & Budashkin, 2009). Den går overalt for at være sjældnere end *P. fasciana*.

Der er kun små, men konstante forskelle (0,5-0,6 %) i DNA-stregkoden mellem de to arter, hvilket bekræfter, at de er nært beslægtede (P. Huemer, *in litt.*).

Pammene herrichiana (Heinemann, 1854) overføres hermed fra observationslisten (OT) til den danske liste. (O. Karsholt)

Pammene agnotana Rbl. B: VB90 Almindingen, 2 stk. 20.v.2013 (P. Falck). **Ny for B.**

COSSIDAE

1853 *Phragmataecia castaneae* (Hb.). B: VB91 Melsted, 1 stk. 4.vii.2013 (P. Falck, J. Møller).

ZYGAENIDAE

Zygaena filipendulae (L.). LFM: UA17 Korselitse Østerskov, 1 stk. 21.vii.2013 (K. Larsen).

PYRALIDAE

Salebriopsis albicilla (HS.). SJ: MF89 Sdr. Sejerslev, 1 stk. 12.vii.2013 (E. Palm). **Ny for SJ.**

Ortholepis vacciniella (Lien. & Zell.). B: WB00 Grisby, 1 stk. 19.vi.2013 (P. Falck, J. Møller).

Sciota fumella (Ev.). LFM: UA39 Mandemarke, 1 stk. 1.-4.vi.2013 (O. Karsholt); B: WB00 Årsdale, 1 stk. 6.vi.2013, WB00 Grisby, 1 stk. 7.vi.2013, VB91 Melsted, 1 stk. 7.vi.2013, VA99 Ø. Sømarken, 1 stk. 16.vi.2013 (P. Falck, J. Møller), VA99 Sømarken, 1 stk. 30.v.-11.vi.2013 (B. J. K. Nielsen), 2 stk. 7.vi.2013 (P. Falck, J. Møller). **Ny for LFM.**

Selagia spadicella (Hb.). NEZ: UB47 Søborg, 1 stk. 7.viii.2013 (K. Larsen).

Acrobasia suavella (Zinck.). F: PF18 Vindeby, Lindelse, 1 stk. 5.vii.2005 (J. Trepax). **Ny for F.**

Apomyelois bistratella (Hulst.). LFM: PF46 Hummingen, 1 stk. 5.-12.ix.2013 (F. Vilhelmsen); NEZ: UC32 Gilbjerg Hoved, 1 stk. 15.-29.vi.2013 (F. Vilhelmsen).

[*Apomyelois ceratoniae* (Zell.)]. NEZ: UC32 Gilbjerg Hoved, 1 stk. 14.-18.vii.2013 (F. Vilhelmsen). Indslæbt art.

Aglossa caprealis (Hb.). NEZ: UB47 København, Botanisk Have, 1 stk. 22.vii.-13.viii.2013 (O. Karsholt).

Aglossa pinguinalis (L.). SJ: MF89 Sdr. Sejerslev, 1 stk. 30.vii.2013 (E. Palm). **1. fund fra SJ efter 1959.**

Uresiphita gilvata (F.). SJ: MG70 Rømø, Kirkeby Plantage, 1 stk. 29.ix.-11.x.2013 (B. Lynggaard & B. Martinsen); EJ: PH58 Anholt, 1 stk. 23.x.2013 (S. Kjeldgaard). **Ny for SJ og EJ.**

Anania funebris (Ström). SJ: MG90 Lovrup Skrøb, 1 stk. 27.vi.1965 (C. Riber, coll. F. Vilhelmsen),

MG92 Spandet Egekrat, 3 stk. 23.vi.1967 (E. J. Ebsen, coll. Knud Bech). **Ny for SJ.**

Det er uklart, hvornår arten sidst er fundet, og den er muligvis forsvundet fra Danmark. Arten forekom regelmæssigt på EJ: Als Odde så sent som i 1990 (K. Gregersen). De seneste fund, vi har kendskab til, er fra WJ: Vind Hede, Fuglsang, 2 stk. 6.vi.1992 (U. Seneca; F. Vilhelmsen) og NEJ: NJ74 Dannerhøj, 1 stk. 20.vi.1993 (P. Falck).

Anania verbascalis (D. & S.). SJ: MF81 Østerby v. Tønder, 1 stk. 12.ix.2013 (E. Palm).

Diasemia reticularis (L.). LFM: UA39 Mandemarke, 2 stk. 1.-4.vi.2013 (O. Karsholt); SZ: UB32 Højstrup Strand, 1 stk. 12.v.-4.vi.2013, UB32 Højerup, 1 stk. 5.-14.vi.2013 (B. Martinsen, B. Lynggaard); B: VA99 Sømarken, 1 stk. 30.v.-11.vi.2013 (B. J. K. Nielsen), WB01 Saltuna, 1 stk. 1.vi.2013, WB00 Grisby, 1 stk. 4.vi.2013, WB00 Malkværn, 1 stk. 14.vi.2013,

WA09 Dueodde, 1 stk. 31.v.2013, VB80 Rønne, 3 stk. 1.vi.2013 (P. Falck, J. Møller). **Ny for LFM og SZ.**

Cydalima perspectalis (Wlk.). NEZ: UB47 Søborg, 1 stk. fotograferet 2.viii.2013 (D. Hobern), UB36 Vallensbæk, la. og pu. i antal 25.viii.2013 og senere, *Buxus sempervirens* (buxsbom) (P. Falck m. fl.), UB49 Høstekøb, antal la. 9.ix.2013, *Buxus sempervirens* (buxsbom) (F. J. Nielsen), UB48 Bagsværd, antal la. 15.ix.2013 og senere, *Buxus sempervirens* (buxsbom) (F. J. Nielsen m. fl.). **Ny for Danmark.**

Arten (figs 16-17) er med et vingefang på op til 4 cm karakteristisk alene ved sin størrelse. Den minder i vingefaconen om *Palpita vitrealis* (Rossi, 1794), men er betydeligt større. Hovedformen er hvid, med mørkebrune tegninger, men en del eksemplarer er næsten ensfarvet mørkebrune med en hvid plet på forvingen. *C. perspectalis* har en vis lighed med tropiske arter af slægten *Diaphania* Hübner, 1818, hvoraf *D. indica* (Saunders, 1851) en enkelt gang er fundet indslæbt i Danmark.

Genitalierne afbildes af Mally & Nuss (2010).

Larven er grønlig med skinnende sort hoved, sorte og hvide længdestriber og sorte pinacula. Den bliver 3-4 cm lang og minder om larven af en pieride (kålsommerfugl). Den lever i spind på forskellige *Buxus*-arter (buskbom), hvor den æder bladene. Ved masseoptræden kan larverne gøre betydelig skade på eller helt ødelægge værtsplanterne. Arten overvintrer som larve. Den kan tåle hård frost. Forpupningen foregår i et spind på planterne. *C. perspectalis* har i Mellemeuropa to kuld, henholdsvis om sommeren og om efteråret (Leuthardt, 2013).

Arten stammer fra Østasien, hvorfra den blev indslæbt til Europa i 2007. Den har siden bredt sig til det meste af Mellem- og Sydeuropa og er også fundet i Tyrkiet (Leuthardt, 2013). De danske fund udgør artens foreløbige nordgrænse. *C. perspectalis* er i modsætning til fx *P. vitrealis* ikke kendt som migrant.

Det første danske eksemplar af *C. perspectalis* blev fotograferet efter lyslokning om morgenen den 2.viii.2013 og offentliggjort på internettet (Hobern, 2014). Detaljer om dette og især om larvefundene senere på året omtales af Vilhelmsen (2014).

Det forventes, at *Cydalima perspectalis* (Walker, 1859) vil naturalisere sig i Danmark, og den optages derfor på i den danske fortegnelse (Karsholt & Stadel Nielsen, 2013: 43) og placeres efter *Duponchelia fovealis* Zeller, 1847. (O. Karsholt).

Figs. 16-17. *Cydalima perspectalis* (Wlk.). Danmark, NEZ: Vallensbæk, pup. 25.viii.2013. Fig. 16. Hun, 40 mm. Fig. 17. Han, 38 mm.

Spoladea recurvalis (F.). WJ: MG46 Vejers, 1 stk. 9.x.-1.xi.2013 (B. Lynggaard & B. Martinsen), MH41 Nr. Lyngvig, 1 stk. 12.-26.x.2013 (B. J. K Nielsen, F. J. Nielsen); SZ: UB32 Stevns Fyr, 1 stk. 9.x.-1.xi.2013 (B. Lynggaard & B. Martinsen); B: WB00 Årdsdale, 2 stk. 28.x.2013 (P. Falck, J. Møller). **Ny for SZ.**

Evergestis frumentalis (L.). LFM: UA17 Korselitse Østerskov, 1 stk. 1.-18.vi.2013; PF95 Birkemose, 1 stk. 11.-20.vi.2013 (K. Larsen).

Heliothela wulfeniana (Scop.). EJ: PH58 Anholt, 1 stk. 27.viii.2013 (S. Kjeldgaard); NEZ: UB47 København, Botanisk Have, 1 stk. 22.vii.-13.viii.2013 (O. Karsholt).

Chilo luteellus (Motsch.). WJ: MG45 Blåvand, 1 stk. 24.-30.viii.2013 (P. Falck, V. Hansen). 2. danske eksemplarer.

Catoptria verellus (Zinck.). EJ: PH14 Glatved Strand, 2 stk. 1.viii.2013 (P. Falck, V. Hansen); F: PG21 Vester Stigtehave, 1 stk. 7.vii.2013, NG93 Odense, Kohave Landkilddegård, 15 stk. 21.vii.2013 (O. Buhl, N. Lykke), PF18 Vindeby, Lindelse, 1stk. 22.vii.2013 (J. Trepax), PG 23 Sprogø, Center vest, 1 stk. 25.-31.vii.2013 (O. Buhl, L. Jensen); SZ: PG33 Korsør Skov, i antal 28.vii.2013 (K. Gregersen). **Ny for EJ.**

Listen for 2013 er udarbejdet på grundlag af indberetninger fra: M. Andersen, Hundige; K. Bech, Ølsted; S. B. Christensen, Åbyhøj; K. Gregersen, Sorø; S. Haarder, Valby; L. Jensen, Gelsted; G. Jeppesen, Elkenøre pr. Idestrup; P. E. Jørgensen, Århus C; S. Kjeldgaard, Anholt By; K. Knudsen, Terndrup; N. Lykke, Otterup; B. Lynggaard, Skave pr. Holstebro; A. Madsen, Stubbekøbing; B. Martinsen, St. Torøje pr. Fakse; B. J. K. Nielsen, Helsingør; F. J. Nielsen, Kokkedal; J. S. Nielsen, Høggild, Herning; E. Palm, Sdr. Sejerslev pr. Højer; U. Seneca, Kalundborg; P. Szyska, Gedesby pr. Gedser; P. Tejlmann, Valby; Å. Thorup, Stoholm; J. Trepax, Lindelse pr. Rudkøbing; E. Vesterhede, Kastrup – samt forfatterens egne fund.

Vi har desuden medtaget fund gjort af følgende: H. N. Christensen, E. J. Ebsen, V. Hansen, K. Jensen, J. Møller, G. Pallesen, K. Pedersen og C. Riber.

L. Aarvik, Zoologisk Museum, Oslo, Norge; B. Å. Bengtsson, Färjestaden, Sverige; P. Huemer, Tiroler Landesmuseum, Innsbruck, Østrig; M. Mutanen, University of Oulu, Finland; H. Roweck, Kiel University, Tyskland; N. Savenkov, Zoologisk Museum, Riga, Letland har bidraget med oplysninger om de nye arter. K. Bech og P. Stadel Nielsen takkes desuden for oplysninger om pyralider fra Bugbase. Keld Gregersen har bidraget med kommentarer til det endelige manuskript.

Vi bringer en tak til alle, der har medvirket til, at denne liste kan give et så fyldestgørende billede som muligt af småsommerfuglesæsonen 2013.

Litteratur

- Arenberger, E. 2005 Pterophoridae 3. In: R. Gaedike (ed.): *Microlepidoptera Palaearctica* 12: 1-191, Keltern.
- Bech, K., F. Helsing, L. Jensen, S. Kjeldgaard, K. Knudsen, B. S. Larsen, E. S. Larsen, H. E. Møller & P. Szyska, 2014. Fund af storsommerfugle i Danmark 2013. *Lepidoptera* 10(7) (Tillæg): 1-72.
- Bengtsson, B. Å., 2014. Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 2013. *Entomologisk Tidskrift* 135: 27-48.

- Bengtsson, B. Å. & R. Johansson, 2011. Nationalnyckeln till Sveriges flora og fauna. Fjärilar: Bronsmalar-rullvingemaler. Lepidoptera: Roeslerstammiidae-Lyonetiidae. 493 pp., SLU, Uppsala.
- Bidzilya, O. V. & Yu. I. Budashkin, 2009. New records of Lepidoptera from Ukraine. *Proceedings of zoological Museum of Kyiv national Taras Shevchenko University*. 5: 14-28.
- Bradley, J. D., W. G. Tremewan & A. Smith, 1979. British Tortricoid Moths. Tortricidae: Olethreutinae. *The Ray Society* 153: 1-336. London.
- Bryant, T., 2009. *Syncopacma polychromella* (Rebel) (Lep.: Gelechiidae) new to Ireland. *Entomologist's Record and Journal of Variation* 121: 263.
- Buhl, O. (ed.), 2014. *Danske småsommerfugle 1927-2012*. Version 8. <http://fynskeinsekter.dk/downloads/DANSKE%20MICROS%201927%20-%202012,%20samlet.pdf>
- Buhl, O., P. Falck, B. Jørgensen, O. Karsholt, K. Larsen & F. Vilhelmsen, 1999. Fund af småsommerfugle fra Danmark i 1998 (Lepidoptera). *Entomologiske Meddelelser* 67: 103-112.
- Buhl, O., P. Falck, B. Jørgensen, O. Karsholt, K. Larsen & F. Vilhelmsen, 2000. Fund af småsommerfugle fra Danmark i 1999 (Lepidoptera). *Entomologiske Meddelelser* 68: 121-131.
- Buhl, O., P. Falck, B. Jørgensen, O. Karsholt, K. Larsen & F. Vilhelmsen, 2005. Fund af småsommerfugle fra Danmark i 2004 (Lepidoptera). *Entomologiske Meddelelser* 73: 73-86.
- Buhl, O., P. Falck, O. Karsholt, K. Larsen & F. Vilhelmsen, 2010. Fund af småsommerfugle fra Danmark i 2009 (Lepidoptera). *Entomologiske Meddelelser* 78: 101-116.
- Buhl, O., P. Falck, O. Karsholt, K. Larsen & F. Vilhelmsen, 2013. Fund af småsommerfugle fra Danmark i 2012 (Lepidoptera). *Entomologiske Meddelelser* 81: 49-61.
- Elsner, G., P. Huemer & Z. Tokár, 1999. *Die Palpenmotten (Lepidoptera, Gelechiidae) Mitteleuropas*. 208 pp. Bratislava.
- Fredriksen, S., F. N. Rasmussen & O. Seberg (eds), 2006. *Dansk Flora*. 701 pp. København.
- Hobern, D., 2013. *Cydalima perspectalis*. <http://www.flickr.com/photos/dhobern/9418970083>
- Karsholt, O. & P. Stadel Nielsen, 2013. *Revideret fortegnelse over Danmarks Sommerfugle*. Lepidopterologisk Forening, København. 120 pp.
- Koster, J. C. & S. Yu. Sinev, 2003. Momphidae, Batrachedridae, Stathmopodidae, Agonoxenidae, Cosmopterigidae, Chrysopeliidae. In: P. Huemer, O. Karsholt & L. Lyneborg (eds): *Microlepidoptera of Europe* 5: 1-387. Stenstrup.
- Larsen, C. S., 1927. Tillæg til fortegnelse over Danmark Microlepidoptera. *Entomologiske Meddelelser* 17: 7-211.
- Lepiforum, 2014. http://www.lepiforum.de/lepiwiki.pl?Phyllonorycter_Issikii.
- Leuthardt, F., 2013. *Cydalima perspectalis*. *Invasive Species Compendium*. <http://www.cabi.org/isc/datasheet/118433> (visited 30.4.2014).
- Lotmoths, 2014. <http://www.lotmoths.com/species/species.php?frmSpeciesID=673> (visited 2.5.2014).
- Mally, R. & M. Nuss, 2010. Phylogeny and nomenclature of the box tree moth, *Cydalima perspectalis* (Walker, 1859) comb. n., which was recently introduced into Europe (Lepidoptera: Pyraloidea: Crambidae: Spilomelinae). *European Journal of Entomology* 107: 393-400.
- Patzak, H., 1974. Beiträge zur Insektenfauna der DDR: Lepidoptera – Colophoridae. *Beiträge zur Entomologie* 24: 153-278.
- UK Moths, 2014. <http://ukmoths.org.uk/index.php>.
- Toll, S., 1952. Rodzina Eupistidae Polski. *Materiały do Fizjografii Kraju* 32: 1-292, 38 pls.
- Vilhelmsen, F., 2014. *Cydalima perspectalis* (Walker, 1859) fundet i Danmark. *Lepidoptera* 10: 235-238.